

Structuri alternante cu sau fără prepoziția *de* în limba română – o analiză sintactico-semantică și pragmatică

Isabela Nedelcu

Universitatea din București/Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu
Iordan – Alexandru Rosetti”
isabela.nedelcu@unibuc.ro

Pentru a cita acest articol: Nedelcu, I., 2024, „Structuri alternante cu sau fără prepoziția *de* în limba română – o analiză sintactico-semantică și pragmatică”. *Romanian Studies Today*. VIII, 2024, p. 185-195.

Abstract. The article examines from a semantic-syntactic and pragmatic point of view a series of alternative structures with or without the preposition *de* in the verb, noun, adjective and adverb phrase (examples: *Am aflat_V (de) intenția ta* ‘I’ve found of your intention’, *noțiunea_N (de) iertare* ‘notion of forgiving’, *capabil_{ADJ} (de) a învăța* ‘capable of learning’, *indiferent_{ADV} (de) ce a făcut* ‘irrespective of what he has done’). From a syntactic point of view, more often than not, the presence of the preposition *de* can change the syntactic position of the constituent it precedes. In the same line, *de* occurrence presupposes certain grammatical or semantic conditions of the matrix word (for example, only certain reflexive verbs enter combinations with the preposition *de*) or of the constituent it introduces (for example, [+human] feature of the complement of *a plăcea* ‘like’). There are cases when the preposition is optional, displaying a very weak syntactic subordinating role (as in structures with infinitive). From a pragmatic point of view, the structure with the preposition *de* shows a different role than that with no preposition. In the structure with the preposition *de*, the latter can mark the prominence of the constituent it introduces or the salience of the referent designated by the noun it precedes. Another function the preposition *de* displays is that of focalizing the intensity of the property expressed by the adjective (in the structure with the adverbial intensifier *așa* ‘so’).

Keywords: alternative structures; the preposition *de*; syntax; semantics; pragmatics

1. Introducere

Prepoziția *de* are în română numeroase utilizări, fiind întâlnită cu diverse valori gramaticale, pe care le relevă în toate cele trei ipostaze, ca prepoziție funcțională, semilexicală/subcategorizată sau lexicală (pentru utilizări ale prepoziției *de* în cele trei ipostaze, vezi Mardale 2009; Nedelcu 2013a). În legătură cu ocurențele acestei prepoziții, Mioara Avram (2001: 264) apreciază că „în statisticile referitoare la frecvența cuvintelor în diverse stiluri ale limbii actuale prepoziția *de* ocupă primul loc”.

În acest articol, vom examina o serie de structuri cu prepoziția *de* care alternează cu structuri fără *de* pentru a surprinde asemănările și diferențele gramaticale dintre structurile concurente, precum și relevanța în plan pragmatic a structurilor cu *de* în raport cu celelalte. Comparația unor astfel de structuri va pune în evidență implicit unele valori gramaticale și pragmatice ale prepoziției *de*.

Alternanța dintre structurile cu *de* și altele, similare, fără *de* se înregistrează în mai multe grupuri sintactice: verbal, nominal, adjectival, adverbial. Această alternanță echivalează cu ceea ce Mioara Avram (2001: 471-477) numea *sinonimie sintactică*, tip de relație care se stabilește între „construcții mai mult sau mai puțin echivalente și concurente”. În alți termeni, alternanța dintre o structură cu *de* și alta fără *de* reprezintă un caz de *variație sintactică liberă* (vezi, de pildă, GALR II 2008: 324-325 despre variația sintactică liberă dintre diversele componente).

2. Structuri alternante cu sau fără prepoziția *de* în grupul verbal

Chiar dacă din punct de vedere semantic structurile cu sau fără *de* din grupul verbal la care ne referim sunt echivalente, se constată între acestea unele deosebiri atât din punct de vedere gramatical, cât și pragmatic, pe care le vom semnala în ceea ce urmează.

2.1. Comportamentul gramatical al structurilor cu *de* din grupul verbal care alternează cu structuri fără *de*

O serie de structuri din grupul verbal care conțin prepoziția *de* concurează cu structuri fără *de*, ca în exemplele (1)-(12). Mai exact, în astfel de structuri, alternanța implică un constituent (complement sau subiect) fără *de* și un complement prepozițional introdus prin *de*: complement direct *vs* complement prepozițional ((1)-(5)), complement secundar *vs* complement prepozițional ((6)-(7)), subiect *vs* complement prepozițional ((8)-(11)). Rar, ca în contextul verbului *a depinde* sau al locuțiunii verbale *a-și da seama*, care cer obligatoriu prepoziția (semilexicală) *de*, constituentul realizat prin prepoziție relativă permite omisiunea prepoziției, astfel că atât structura cu *de*, cât și cea fără *de* au aceeași funcție sintactică de complement prepozițional (12).

- (1) a. Absolvenții și-au amintit **anii studenției**
b. Absolvenții și-au amintit **de anii studenției**
- (2) a. Nu uitați **banii!**
b. Nu uitați **de bani!**
- (3) a. Am ascultat **sfatul tău**
b. Am ascultat **de sfatul tău**
- (4) a. Am aflat **intenția ta**
b. Am aflat **de intenția ta**
- (5) a. După câteva ore, tânăra a schimbat **rochia neagră**
b. După câteva ore, tânăra s-a schimbat **de rochia neagră**
- (6) a. M-a anunțat **programul de mâine**
b. M-a anunțat **de programul de mâine**
- (7) a. M-a întrebat **motivul refuzului meu**
b. M-a întrebat **de motivul refuzului meu**
- (8) a. Nu mă interesează **părerea voastră**
b. Nu mă interesează **de părerea voastră**
- (9) a. Mă bucură **vizita lor**
b. Mă bucur **de vizita lor**
- (10) a. Copiilor le place **antrenorul**
b. Copiilor le place **de antrenor**
- (11) a. Vă place **Elena?**
b. Vă place **de Elena?**
- (12) a. Depinde **ce îi va spune medicul**
b. Depinde **de ce îi va spune medicul**

Prezența în structura verbală a prepoziției *de* – cu statut de prepoziție semilexicală/subcategorizată – poate schimba natura constituentului pe care îl introduce, rezultatul fiind un complement prepozițional cu trăsături diferite de ale constituentului fără prepoziție (1)-(11) (despre particularitățile complementului prepozițional în raport cu alte complemente și cu subiectul, vezi GALR II 2008). Un context special este, cum

am arătat, cel al verbului *a depinde*, care se construiește cu prepoziția semilexicală *de*, dar care acceptă alternanța cu sau fără *de* a complementului său prepozițional realizat prin propoziție relativă (12).

În unele contexte, folosirea prepoziției *de*, în ipostaza de prepoziție semilexicală, se corelează cu anumite caracteristici semantico-gramaticale fie ale regentului, fie ale constituentului pe care îl introduce. De pildă, ocurența lui *de* poate implica o modificare a trăsăturilor regentului verbal: în contextele (5b), (9b), pentru a putea fi folosită prepoziția *de*, verbele regente *a schimba*, respectiv *a bucura* trebuie să fie reflexive (*s-a schimbat de rochia neagră* vs *a schimbat rochia*, *mă bucur de vizita lor* vs *mă bucură vizita lor*), iar în contextul verbului *a bucura*, se schimbă și persoana verbului ([*eu*]_S *mă bucur de vizita lor* vs *mă bucură [vizita lor]_S*).

Folosirea prepoziției *de* are consecințe și asupra celui de al doilea termen al structurii, pe care îl precedă. Astfel, în exemple ca (10)-(11), prepoziția *de* presupune trăsătura [+uman] a numelui pe care îl selectează: *le place de antrenor*, *vă place de Elena*. Această trăsătură selecțională apropie prepoziția *de* din contextul verbului *a plăcea* de prepoziția funcțională *pe*, care marchează un obiect direct cu trăsătura [+uman]/[+specific] (13a). La fel ca *pe* (13b), prepoziția *de* nu se construiește, în mod obișnuit, cu un nume inanimat (14)¹.

- (13) a. Îl caut **pe Ion/pe profesor/pe el**
b. *Îl caut **pe pix**

- (14) *Îmi place **de casă**

În structuri cu verbul *a plăcea* și prepoziția *de*, ca în (10b), (11b) – structuri neliterare (Avram 2001: 378) –, *de* ajunge să marcheze astfel trăsătura [+uman]. Structura fără *de* – literară – admite, în schimb, atât un nominal cu trăsătura [+uman] ((10a), (11a)), cât și un nominal cu trăsătura [-animat], [-uman] (15), în poziția de subiect.

- (15) Îmi place **casa**

De asemenea, în mod similar cu structura cu *pe* care alternează cu cea fără *pe* și un nume determinat (16a), structura cu prepoziția *de* conține un nume nedeterminat, dar cu citire definită (10b), care alternează cu structura fără *de* și un nume determinat (sau determinat inerent, ca numele propriu *Elena* din (11b)); compară exemplele (10a,b), reluate în (16b), cu (16a).

¹ În uz, se întâlnește totuși, foarte rar, și structura cu *de* și un nume cu trăsătura [-animat] sau [-uman], ca în exemplele extrase din corpusul electronic roTenTen21: Îmi place **de vocea ta** (voceavalcii.ro), Ți-am zis de o mie de ori că nu-mi place **de câinele ăla!** (profit.ro).

- (16) a. Îl caut **pe profesor** vs Caut **profesorul**
b. Copiilor le place **de antrenor** vs Copiilor le place **antrenorul**

Un alt tip de alternanță, ilustrat în exemplele (17)-(21), extrase din corpusul electronic roTenTen21, antrenează constituenți realizați prin infinitiv cu sau fără prepoziția *de* care au aceeași funcție sintactică: complemente prepoziționale (17), complemente directe (18), complemente secundare (19), nume predicative (20), subiecte (21).

- (17) a. Este o persoană excentrică și nu se teme **a spune** vreodată lucrurilor pe nume (spynews.ro)
b. Această coafură este pentru femeile care nu se tem **de a alege** să se tundă extrem de scurt (bewoman.ro)
- (18) a. Pentru generația noastră, cea care a refuzat **a trăi** într-un comunism reformat, descoperirea patriotismului din noi este ca o eliberare (observatorul.com)
b. Fiind audiat de procurori, învinuitul nu și-a recunoscut vina și a refuzat **de a face** declarații (adevarul.ro)
- (19) a. L-au rugat **a lua cuvântul** pe secretarul de stat de la Ministerul Culturii și Identității Naționale (condeiiardelean.ro)
b. Vă rog **de a avea** bunătatea să-mi publicați următoarea scrisoare (arhiva.formula-as.ro)
- (20) a. Eroarea cea mare a eruditului modern este **a considera** că „a fost odată ca niciodată” este doar o formulă copilărească și „anti-științifică” (observatorul.com)
b. Aspectul cel mai dificil este **de a descoperi** cine este de partea voastră și cine doar pretinde că vă susține (horoscop-urania.org)
- (21) a. Astfel, prin secțiunile propuse, se încearcă **a oferi** elevilor posibilitatea de a contribui la crearea unor mesaje pozitive în favoarea unei vieți sănătoase, fără droguri (curierul-iasi.ro)
b. Astăzi, chiar modul de a se certa s-a schimbat și se încearcă **de a da** cât mai multe posibilități copiilor ca aceștia să-și urmeze propriile lor înclinații... (argumentpress.ro)

Structuri precum cele din (17)-(21) nu sunt frecvente în limbă și în orice registru din cauză că de foarte multe ori se preferă conjunctivul în locul infinitivului (despre structurile cu *de* și infinitiv, vezi Nedelcu 2013b: 36-57). Și mai rare sunt structurile cu *de* urmat de infinitiv, unele dintre acestea fiind considerate chiar incorecte.

Mioara Avram (2001: 211) atrage atenția că, atunci „când infinitivul este subiect sau complement direct, singura construcție corectă în limba actuală este cea fără *de*”.

2.2. Diferența pragmatică indusă de prezența/absența prepoziției de în structurile din grupul verbal

Din punctul de vedere al conținutului propozițional, structurile cu și fără prepoziția *de* pot fi echivalente ((1)-(12) – fapt pentru care se consideră că stabilesc o relație de sinonimie sintactică sau de variație liberă –, iar uneori constituentul introdus prin *de* și cel fără *de* au chiar aceeași funcție sintactică ((12), (17)-(21)). Din punct de vedere pragmatic însă, structura cu *de* are o semnificație diferită față de cea fără prepoziție. În unele structuri, precum cele din (1)-(9) și (12), constituentul introdus de prepoziția *de* devine proeminent discursiv față de constituentul fără *de* (despre conceptul de proeminență discursivă, vezi von Heusinger, Schumacher 2019; DPAD 2023). Proeminența discursivă marcată prin *de* este și mai evidentă în structurile cu infinitiv care alternează cu cele fără *de* ((17)-(21)). În asemenea structuri rolul principal al prepoziției *de* este pragmatic, căci rolul sintactic de subordonare este slab, fiind o prepoziție facultativă. În alte structuri, precum cele din (10)-(11), în care *de* este cerut de verbul *a plăcea*, rolul pragmatic al lui *de* este de a marca saliența referentului substantivului pe care îl însoțește (despre conceptul de saliență vezi, printre alții, Kecskes 2004; Ariel 2008: 180-211; Mardale 2012). Prepoziția *de* are, în structura cu verbul *a plăcea*, rolul de a „semnala” un substantiv cu referent [+uman].

3. Structuri alternante cu sau fără prepoziția *de* în grupul nominal

Și în grupul nominal, se înregistrează structuri cu sau fără *de* echivalente din punct de vedere semantic, dar între care există unele diferențe de ordin gramatical și pragmatic datorate prepoziției.

3.1. Comportamentul gramatical al structurilor cu *de* din grupul nominal care alternează cu structuri fără *de*

Ne referim la două tipuri de structuri alternante cu sau fără *de* din grupul nominal: o structură cu clasificator pe prima poziție și o altă structură cu infinitiv pe a doua poziție².

² Un tip special de alternanță, de care nu ne vom ocupa aici, implică modificatorii substantivelor deverbale (ca în *plecarea de mâine* vs *plecarea mâine*). Nu avem în vedere nici variantele care presupun simpla omisiune a prepoziției *de*, ca în *douăzeci de oameni* vs *douăzeci oameni* sau *director de bancă* vs *director bancă*.

În structurile cu clasificator de tipul celor din (22)-(24) poate apărea sau nu prepoziția *de* (vezi Cornilescu 2007 pentru conceptul de clasificator în structurile cu nume propriu de tipul *profesorul Ionescu, orașul Iași*).

- (22) a. Nu prea înțelegea **noțiunea iertare**
b. Nu prea înțelegea **noțiunea de iertare**
- (23) a. Autoarea folosește **conceptul clasificator**
b. Autoarea folosește **conceptul de clasificator**
- (24) a. Se crede că **fructul mango** este originar din nord-estul Indiei, având o impresionantă vechime (restaurantedelux.ro)
b. În Europa, **fructul de mango** a fost adus tot de portughezi în secolul al XVI-lea (brasovultau.ro)

Primul substantiv din structurile (22)-(24) este clasificatorul cu sens descriptiv care se asociază cu un al doilea nume, cu rol denominativ, apropiat de statutul numelor proprii (vezi și Nedelcu 2024 despre structurile cu clasificator de acest tip și interpretarea lor)³. De altfel, variația cu sau fără prepoziția *de* a constituentului din contextul clasificatorului se întâlnește și în cazul unor structuri cu clasificator și nume propriu ca în (25)-(26)⁴.

- (25) a. S-au înscris mulți studenți la **cursul Normă și abatere**
b. S-au înscris mulți studenți la **cursul de Normă și abatere**
- (26) a. Interesul pentru **vinul Cotnari** vine în continuare atât de pe piața europeană, cât și de pe piețele din SUA, Canada, Japonia, Rusia și China (bursa.ro)
b. Prezent la majoritatea concursurilor naționale și internaționale, **vinul de Cotnari** a strâns un palmares impresionant de medalii de aur și argint (bursa.ro)

Din punct de vedere sintactic, prepoziția *de* marchează subordonarea celui de al doilea nume față de primul, fapt normal dat fiind că prepoziția *de* este specifică grupului nominal, asigurând adesea subordonarea unui constituent față de un regent nominal.

³ Folosirea clasificatorului poate avea rolul de a explicita sensul substantivului cu care se asociază, mai ales când acesta din urmă este un substantiv recent intrat în limbă (*fructul mango, fructul avocado, pictogramele emoji, arta graffiti* etc.) (Nedelcu 2024).

⁴ În legătură cu structurile din (26), este de remarcat că se preferă varianta cu *de*: în roTenTen21, de pildă, sunt 151 de rezultate pentru *vinul de Cotnari* și 112 rezultate pentru *vinul Cotnari* (rezultatele includ toate formele din paradigma flexionară a substantivului *vin*).

Alte structuri din grupul nominal care acceptă alternanța cu și fără *de* sunt formate cu infinitivul și apar în contexte relativ fixate cu verbul regent *a avea* (27) (despre structurile cu *a avea* și infinitiv de tipul *a avea datoria (de) a*, *a avea onoarea (de) a*, *a avea plăcerea (de) a*, vezi Avram 2001: 211).

- (27) a. Avem plăcerea **a** vă **invita** la o nouă conferință
 b. Avem plăcerea **de a** vă **invita** la o nouă conferință

Prezența prepoziției într-o structură precum cea din (27b) se explică prin rolul tipic al prepoziției *de* de a marca subordonarea față de un regent nominal, dar și prin compatibilitatea acestei prepoziții de a se asocia cu infinitivul însoțit de marca proclitică *a*, compatibilitate care evidențiază o trăsătură nominală a infinitivului (vezi Nedelcu 2013b: 49-54 despre structurile cu *de* și infinitiv subordonat numelui atât în româna actuală, cât și în limba veche).

3.2. Diferența pragmatică indusă de prezența/absența prepoziției *de* în structurile din grupul nominal

Prezența sau nu a prepoziției *de* în structura cu clasificator pe prima poziție a grupului nominal se corelează cu diferențe de interpretare din punct de vedere pragmatic. Astfel, în structura fără *de*, este salient clasificatorul, adică substantivul de pe prima poziție a grupului nominal, care este descriptiv (indică tipul de entitate pe care o denotă al doilea nume), în raport cu al doilea substantiv (reprezentând un NP, nu un DP) (*noțiunea iertare*, *conceptul clasificator*, *fructul mango*) (vezi Cornilescu 2007: 62-64 pentru interpretarea celor doi constituenți), în timp ce, în structura cu *de*, devine salient al doilea substantiv, care, deși nu este referențial, trimite mai evident la entitate datorită prepoziției *de* care facilitează accesibilitatea cognitivă (*noțiunea de iertare*, *conceptul de clasificator*, *fructul de mango*).

În celălalt tip de structuri din grupul nominal, cu *a avea datoria/onoarea/plăcerea* și infinitiv, prin folosirea prepoziției *de*, care nu este obligatorie din punct de vedere sintactic, constituentul realizat prin infinitiv devine proeminent discursiv.

4. Structuri alternante cu sau fără prepoziția *de* în grupul adjectival și în grupul adverbial

Alternanța dintre structurile cu *de* și cele fără *de* se întâlnește, limitat, și în grupurile adjectival și adverbial.

4.1. Comportamentul gramatical al structurilor adjectivale și adverbiale cu de care alternează cu structuri fără de

În grupul adjectival, având drept centru un adjectiv ca *apt*, *capabil*, *vrednic*, *demn*, alternanța structurilor cu sau fără *de* este posibilă când complementul adjectivului este un infinitiv (28)-(29).

- (28) a. La rândul său, copilul nu va fi capabil **a învăța** să-și gestioneze propria furie (docplayer.org)
 b. Trebuie, firește, luat în considerare faptul că șobolanii cenușii sunt mai inteligenți și mai capabili **de a învăța** (pestcontrol-expert.ro)
- (29) a. Locomotiva este aptă **a circula** atât pe rețeaua de căi ferate din România, cât și pe cea din Ungaria, fiind prevăzută cu instalațiile de siguranță corespunzătoare (transport-in-comun.ro)
 b. Mă întreb atunci cine mai rămâne curat, demn și integru, apt **de a participa** la marș (ioanaspune.ro)

Dacă în cazul altor grupuri sintactice, ca grupul verbal (vezi exemplele (17)-(21)) sau grupul nominal (vezi exemplul (27)), structurile cu infinitiv însoțit sau nu de prepoziția *de* sunt mai puțin frecvente, uneori pretențioase și nerecomandate, în grupul adjectival, infinitivul cu sau fără prepoziția *de* este mai frecvent. De pildă, în roTenTen21, sunt înregistrate 829 de contexte cu structura *capabil* + infinitiv și 6.708 contexte pentru adjectivul *capabil* + *de* + infinitiv, 501 contexte cu structura *apt* + infinitiv și 1.048 de contexte pentru adjectivul *apt* + *de* + infinitiv⁵. După cum se observă din datele cantitative oferite de roTenTen21 pentru cele două adjective care se construiesc cu infinitivul, structura cu prepoziția *de* este mai frecventă decât cea fără *de*.

Tot în grupul adjectival este posibilă alternanța structurilor cu sau fără prepoziția *de* care implică intensificatorul adverbial *așa* (30).

- (30) a. E **așa frumoasă!**
 b. E **așa de frumoasă!**

În grupul adverbial, alternanța cu sau fără prepoziția *de* se înregistrează în contextul adverbului *indiferent* urmat de o propoziție relativă (31), situație similară cu cea din grupul verbal cu centrul *a depinde* construit cu o propoziție relativă (vezi *supra*, exemplul (12)). Structurile *indiferent de* + propoziție relativă și *indiferent* + propoziție relativă primesc interpretări diferite: în primul caz, relativa este încorporată în grupul prepozițional introdus prin *de* (cerut de adverbul *indiferent*), iar în al doilea caz,

⁵ Au fost luate în considerare toate formele adjectivelor *capabil* și *apt*.

este vorba de o relativă liberă, care are sens de liberă alegere (concesiv), obținut prin aportul semantic al adverbului *indiferent* (Gheorghe 2020). Structura fără *de* este mai frecventă decât cea cu *de* (în roTenTen21, de pildă, se înregistrează 13.262 de rezultate pentru *indiferent ce* și 6.667 de rezultate pentru *indiferent de ce*, 5.194 de rezultate pentru *indiferent cine* și 1.790 de rezultate pentru *indiferent de cine*⁶; despre frecvența structurilor formate cu adverbul *indiferent* urmat de propoziția relativă fără intermedierea prepoziției *de*, vezi și Gheorghe 2020: 211-212).

- (31) a. Indiferent **ce a făcut**, prietenii l-au iertat
 b. Indiferent **de ce a făcut**, prietenii l-au iertat

Atât în structurile cu adjective ((28), (29)), cât și în cele cu adverbul *indiferent* (31), constituentul introdus prin *de* are aceeași funcție sintactică precum cel fără *de*, și anume funcția de complement prepozițional.

4.2. Diferența pragmatică indusă de prezența/absența prepoziției *de* în structurile din grupul adjectival/adverbial

În raport cu structurile fără *de*, structurile cu prepoziția *de* din grupul adjectival ((28b), (29b)) și din grupul adverbial (31b) marchează proeminența discursivă a termenului pe care îl precedă *de*. La fel ca în cazul altor structuri cu infinitivul din grupul verbal sau din grupul nominal, prepoziția *de* din grupul adjectival incluzând un infinitiv are un rol sintactic slab, putând fi omisă, însă din punct de vedere pragmatic, prezența ei are rolul de a marca un termen ca fiind proeminent discursiv. Într-o structură cu intensificatorul adverbial *așa* (30b), prin prepoziția *de* este focalizată intensitatea unei proprietăți exprimate de adjectiv.

5. Concluzii

Structurile alternante cu sau fără *de* se înregistrează, mai ales, în grupul verbal și în grupul nominal și, mai rar, în grupul adjectival și în grupul adverbial. Se pot constata diferențe de frecvență între structurile cu *de* și fără *de*, precum și unele preferințe pentru un anumit registru al limbii. Uneori constituentii care alternează au aceeași funcție sintactică (vezi infinitivul precedat sau nu de prepoziția *de*), alteleori, constituentul cu *de* are altă funcție sintactică, determinată de ocurența prepoziției *de*. Prezența prepoziției presupune uneori anumite condiții sintactice (de pildă, unele verbe se pot construi cu *de* numai în ipostaza de verbe reflexive: *s-a schimbat de rochia neagră*, *mă bucur de vizita lor*).

⁶ Rezultatele includ și structura *indiferent (de) cui*.

Dacă din punct de vedere sintactico-semantic, structurile discutate sunt în variație liberă sau stabilesc o relație de sinonimie, din punct de vedere pragmatic, structura cu prepoziția *de* relevă anumite semnificații pragmatice în raport cu structura fără *de*. Astfel, prepoziția *de* poate marca saliența unui referent sau proeminența discursivă a unui constituent al grupului sintactic. Prin urmare, prepoziția *de*, care uneori are un rol sintactic slab (vezi structurile cu clasificator sau cu infinitiv precedat de prepoziția *de*), dobândește un rol pragmatic evident. Într-un alt tip de structură, cu intensificatorul adverbial *așa*, prezența prepoziției are rolul de a focaliza proprietatea exprimată de adjectivul la care se raportează (*așa de frumoasă*).

Corpus

roTenTen21 (<https://www.sketchengine.eu/ro-romanian-corpus>, consultat în perioada 5–18 noiembrie 2024)

Referințe

- Ariel, M., 2008, *Pragmatics and Grammar*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Avram, M., 2001, *Gramatica pentru toți*. București, Humanitas Educațional, ediția a III-a.
- Cornilescu, A., 2007, „On classifiers and proper names”, *Bucharest Working Papers in Linguistics* IX, 1, 61-75.
- DPAD 2023 – L. Ionescu-Ruxăndoiu (coord.), *Dicționar de pragmatică și de analiză a discursului*. Iași, Institutul European.
- GALR II 2008 – V. Guțu Romalo (coord.), *Gramatica limbii române*, vol. II *Enunțul*. București, Editura Academiei Române.
- Gheorghe, M., 2020, „Free choice-free relative clauses of the type *indiferent* + *wh*- in Romanian”, *Studia UBB Philologia* LXV, 4, 209-222 (DOI:10.24193/subbphilo.2020.4.13).
- Kecskes, I., 2004, „The role of salience in processing pragmatic units”, *Acta Linguistica Hungarica* 51, 3-4, 309-324.
- Mardale, A., 2009, *Les prépositions fonctionnelles du roumain. Études comparatives sur le marquage casuel*. Paris, Éditions de l’Harmattan.
- Mardale, A., 2012, „Despre conceptul de saliență lingvistică și căror fenomene corespunde în limba română”, în R. Zafiu, A. Dragomirescu, A. Nicolae (ed.), *Limba română. Direcții actuale în cercetarea lingvistică*. București, Editura Universității din București, 147-156.
- Nedelcu, I., 2013a, „Prepositions and prepositional phrases”, în G. Pană Dindelegan (ed.), *The Grammar of Romanian*. Oxford, Oxford University Press, 451-465.
- Nedelcu, I., 2013b, *Particularități sintactice ale limbii române în context romanic. Infinitivul*. București, Editura Muzeului Național al Literaturii Române.
- Nedelcu, I., 2024, „Sintaxa specială a substantivelor neologice cu finalele *-a*, *-o* și *-i* în limba română”, în G. Pană Dindelegan, R. Zafiu (ed.), *Variație sintactică în româna actuală*. București, Editura Universității din București / Bucharest University Press (în curs de apariție).
- von Heusinger, K., P.B. Schumacher, 2019, „Discourse prominence: Definition and application”, *Journal of Pragmatics* 154, 117-127 (<https://doi.org/10.1016/j.pragma.2019.07.025>).

